

הַלְבוֹת יְסוּדֵי הַתּוֹרָה פֶּרֶק ח

א. מֹשֶׁה רִבְּנוֹ לֹא הֶאֱמִינוּ בּוֹ יִשְׂרָאֵל, מִפְּנֵי הָאוֹתוֹת שֶׁעָשָׂה: שֶׁהִמָּאֲמִין עַל פִּי הָאוֹתוֹת יֵשׁ בָּלְבוֹ דְּפִי, שְׁאִפְשָׁר שִׁיעֲשֶׂה הָאוֹת בְּלֹאט וְכִשּׁוּף. אֲלֹא כָּל הָאוֹתוֹת שֶׁעָשָׂה בַּמִּדְבָּר, לְפִי הַצֶּרֶךְ עֲשָׂאן לֹא לְהִבְיֹא רְאִיָּה עַל הַנְּבוּאָה: צֶרֶךְ לְהַשְׁקִיעַ אֶת הַמִּצְרִיִּים, קָרַע אֶת הַיָּם וְהַצִּלִּילָם בּוֹ. צִרְכְּנוּ לְמִזְוֹן, הוֹרִיד לָנוּ אֶת הַמָּן. צָמְאוּ, בָּקַע לָהֶם אֶת הָאֵבֶן. כִּפְרוּ בּוֹ עֲדַת קִרַח, בְּלָעָה אוֹתָם הָאָרֶץ. וְכֵן, שָׁאֵר כָּל הָאוֹתוֹת.

ב. וּבִמָּה הֶאֱמִינוּ בּוֹ, בַּמַּעֲמַד הַר סִינִי: שֶׁעִינֵינוּ רָאוּ, וְלֹא זָר, וְאֶזְנוֹנוּ שָׁמְעוּ, וְלֹא אַחֵר הָאֵשׁ וְהַקּוֹלוֹת וְהַלְפִידִים. וְהוּא נִגָּשׁ אֶל הָעֶרְפֶּל, וְהַקּוֹל מְדַבֵּר אֵלָיו; וְאִנּוּ שׁוֹמְעִים: מֹשֶׁה, מֹשֶׁה לֵךְ אֲמַר לָהֶם כֶּךָ וְכֶךָ. וְכֵן הוּא אוֹמֵר "פָּנִים בְּפָנִים, דְּבַר ה' עִמָּכֶם" (דְּבָרִים ה, ד), וְנֹאמַר "לֹא אֶת-אַבְתִּינוּ, כָּרַת ה' אֶת-הַבְּרִית הַזֹּאת" (דְּבָרִים ה, ג).

ג. וּמִנֵּין שֶׁבַּמַּעֲמַד הַר סִינִי לְבַדּוֹ, הִיא הָרְאִיָּה לְנְבוּאָתוֹ שֶׁהִיא אֱמֶת שְׁאִין בּוֹ דְּפִי שֶׁנֹּאמַר "הִנֵּה אֲנֹכִי בָּא אֵלֶיךָ בְּעָב הָעֲנָן, בְּעַבּוֹר יִשְׁמַע הָעָם בְּדַבְּרֵי עֲמֶךָ, וְגַם-בֶּךָ יֶאֱמִינוּ לְעוֹלָם" (שְׁמוֹת יט, ט): מִכָּלֵל שֶׁקֹּדֶם דְּבַר זֶה, לֹא הֶאֱמִינוּ בּוֹ נֶאֱמָנוּת שֶׁהִיא עוֹמֶדֶת לְעוֹלָם, אֲלֹא נֶאֱמָנוּת שִׁישׁ אַחֲרֶיהָ הִרְהוּר וּמַחֲשָׁבָה.

ד. נִמְצְאוּ אֵלּוּ שֶׁשָּׁלַח לָהֶם, הֵם הָעֲדִידִים עַל נְבוּאָתוֹ שֶׁהִיא אֱמֶת, וְאִינוּ צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת לָהֶם אוֹת: שֶׁהֵם וְהוּא אֶחָד בְּדַבָּר, כְּשֶׁנִּי עֲדִידִים שֶׁרָאוּ דְּבַר אֶחָד בִּיחָד שֶׁכָּל אֶחָד מֵהֶם עַד לַחֲבֵרוֹ שֶׁהוּא אוֹמֵר אֱמֶת, וְאִין אֶחָד מֵהֶם צָרִיךְ לְהִבְיֹא רְאִיָּה לַחֲבֵרוֹ. כֶּךָ מֹשֶׁה רִבְּנוֹ כָּל יִשְׂרָאֵל עֲדִידִים לוֹ אַחֵר מַעֲמַד הַר סִינִי, וְאִינוּ צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת לָהֶם אוֹת.

ה. וְזֶה הוּא שֶׁאֲמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּתַחֲלֵת נְבוּאָתוֹ, בַּעַת שֶׁנָּתַן לוֹ הָאוֹתוֹת לַעֲשׂוֹתָן בְּמִצְרִים, וְאֲמַר לוֹ "וְשָׁמְעוּ, לְקִלְךָ" (שְׁמוֹת ג, יח): יָדַע מֹשֶׁה רִבְּנוֹ שֶׁהִמָּאֲמִין עַל פִּי הָאוֹתוֹת, יֵשׁ בָּלְבוֹ דְּפִי וּמַהֲרֵהּ וּמַחֲשָׁב, וְהִיא נִשְׁמַט מִלִּילָךְ, וְאֲמַר "וְהֵן לֹא-יֶאֱמִינוּ לִי" (שְׁמוֹת ד, א) עַד שֶׁהוֹדִיעֵנו הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שֶׁאֵלּוּ הָאוֹתוֹת אֵינָן אֲלֹא עַד שִׁיעֲצֹאוּ מִמִּצְרַיִם; וְאַחֵר שִׁיעֲצֹאוּ וַיַּעֲמְדוּ עַל הָהָר הַזֶּה, יִסְתַּלַּק הַהֲרַהוּר שֶׁמַּהֲרֵהֲרִין אַחֲרֶיךָ, שְׁאֵנִי נוֹתֵן לָךְ כָּאֵן אוֹת שִׁיעֲדֵנוּ שְׁאֵנִי שְׁלַחְתִּיךָ בְּאֱמֶת מִבְּתַחֲלָה, וְלֹא יִשְׁאָר בְּלִבָּן הַהֲרַהוּר. וְהוּא שֶׁהַכְּתוּב אוֹמֵר "וְזֶה-לָךְ הָאוֹת, כִּי אֲנֹכִי שְׁלַחְתִּיךָ: בְּהוֹצִיאָךְ אֶת-הָעָם, מִמִּצְרַיִם, תַּעֲבֹדוּן אֶת-הָאֱלֹהִים, עַל הָהָר הַזֶּה" (שְׁמוֹת ג, יב).

ו. נִמְצְאָת אוֹמֵר, שֶׁכָּל נְבִיא שִׁיעֲמַד אַחֵר מֹשֶׁה רִבְּנוֹ, אֵין אָנוּ מֶאֱמִינִין בּוֹ מִפְּנֵי הָאוֹת לְבַדּוֹ, כִּדִּי שֶׁנֹּאמַר אִם יַעֲשֶׂה אוֹת נִשְׁמַע לוֹ לְכָל מָה שִׁיאֲמַר; אֲלֹא מִפְּנֵי הַמִּצְוָה שֶׁצִּוְּנוּ מֹשֶׁה בַּתּוֹרָה, וְאֲמַר אִם נָתַן אוֹת, "אֵלָיו, תִּשְׁמָעוּן" (דְּבָרִים יח, טו): כִּמּוֹ שֶׁצִּוְּנוּ לַחֲתוֹךְ הַדְּבָר עַל פִּי שְׁנֵי עֲדִידִים, וְאִף עַל פִּי שְׁאִין אָנוּ יוֹדְעִין אִם אֱמֶת הָעִידוֹ אִם שֶׁקֶר; כֶּךָ מִצְוָה לִשְׁמַע מִזֶּה הַנְּבִיא, אִם הָאוֹת אֱמֶת אוֹ בְּכִשּׁוּף וְלֹאט.

ז. לְפִיכֶךָ אִם עָמַד נְבִיא וַעֲשֶׂה אוֹתוֹת וּמוֹפְתִים גְּדוֹלִים, וּבִקֵּשׁ לְהַכְחִישׁ נְבוּאָתוֹ שֶׁלְּמֹשֶׁה רִבְּנוֹ אֵין שׁוֹמְעִין לוֹ; וְאִנּוּ יוֹדְעִין בִּיחָד שֶׁאוֹתָן הָאוֹתוֹת בְּלֹאט וְכִשּׁוּף הֵן, לְפִי שֶׁנְּבוּאָת מֹשֶׁה

רַבְּנוּ אֵינָה עַל פִּי הָאוֹתוֹת כִּדִּי שֶׁנֶּעֱרַךְ אוֹתוֹת זֶה לְאוֹתוֹת זֶה, אֲלֹא בְּעֵינֵינוּ רְאִינוּהָ וּבְאֲזַנֵּינוּ שִׁמְעָנוּהָ, כִּמּוֹ שֶׁשָּׁמַע הוּא.

ח. הָא לְמָה הִדְבֵּר דּוֹמָה: לְעֵדִים שֶׁהֶעִידוּ לְאָדָם עַל דְּבַר שְׂרָאָה בְּעֵינָיו, שְׂאִינוּ כִּמּוֹ שְׂרָאָה שְׂאִינוּ שׁוֹמֵעַ לָהֶן, אֲלֹא יוֹדַע בּוֹדְאֵי שֶׁהֵן עֲדֵי שֶׁקָּר.

ט. לְפִיכֶךָ אָמְרָה תּוֹרָה שְׂאָם בָּא הָאוֹת וְהַמּוֹפֵת, "לֹא תִשְׁמַע, אֶל-דְּבָרֵי הַנָּבִיא הַזֶּה" (דְּבָרִים יג, ד): שֶׁהָרִי זֶה בָּא אֵלָיךְ בָּאוֹת וּמוֹפֵת, לְהַכְחִישׁ מָה שְׂרָאִיתָ בְּעֵינֶיךָ; וְהוֹאִיל וְאִין אָנוּ מֵאַמִּינִין בְּמוֹפֵת, אֲלֹא מִפְּנֵי הַמַּצָּוָה שֶׁצִּוְּנוּ מֹשֶׁה, הֵיאֵךְ נִקְבַּל מֵאוֹת זֶה שֶׁבָּא לְהַכְחִישׁ נִבְּוֹאתוֹ שֶׁלְמֹשֶׁה, שְׂרָאִינוּ וְשִׁמְעָנוּ.